

STICHTING AUDIOLOGISCH CENTRUM FRIESLAND

audioloog-directeur:
drs. P. T. Kraft

Leeuwarden,
Stationsweg 26 **december 1989**
Tel. 058 - 152100

L.S.,

hierbij heb ik het genoegen u namens het bestuur van
de Stichting Audiologisch Centrum Friesland het
jaarverslag over 1988 aan te bieden.

met vriendelijke groet,
hoogachtend

drs. P. T. Kraft, directeur

JAARVERSLAG 1988

stichting
audiologisch centrum friesland
stationsweg 26
postbus 348
8901 bc leeuwarden

Inhoudsopgave jaarverslag 1988

- 3 algemene inleiding en inleiding van het bestuur
- 4 samenstelling bestuur en team dd 31 dec 1988
- 5 verslag van de directeur
- 7 verslag van de psycholoog
- 10 verslag van de logopedist.
- 12 maatschappelijk werk
- 13 hoortoestellen
- 14 overzicht jaarkaarten en verrichtingen
- 15 balans per 31 december 1988
- 17 exploitatierekening 1988
- 18 toelichting (balans, exploitatierekening 1988)
- 21 accountantsverklaring
- 22 memo.

ALGEMENE INLEIDING

De stichting Audiologisch Centrum Friesland werd op 29 maart 1979 opgericht en is gevestigd te Leeuwarden.

Het Centrum is een instelling, die door middel van onderzoek, advisering en begeleiding hulp verleent aan slechthorenden.

Een gehoorstoornis heeft gevolgen op vele terreinen en de hulpverlening is dan ook multidisciplinair.

Niet alleen de aard en de mate van de slechthorendheid, maar ook de gevolgen die het gehoorsverlies heeft voor de mens, voor zijn ontwikkeling, zijn persoonlijkheid en zijn functioneren in de maatschappij komen daarbij aan de orde.

INLEIDING VAN HET BESTUUR

De dienstverlening van het Audiologisch Centrum kwam vanaf medio februari enigszins in de knel door het, in verband met ziekte, uitvallen van de maatschappelijk werkster. Gelukkig kon per 1 juni in deze leemte worden voorzien door het aanstellen van een tijdelijk vervangster.

Het bestuur kwam in dit verslagjaar vier maal bijeen. De vergaderingen werden steeds bijgewoond door de audioloog-directeur.

Per 1 april 1988 trad de heer A.H. Dekhuijzen af als bestuurslid. Al voor de feitelijke oprichting was hij betrokken bij het Centrum en als bestuurslid heeft hij een waardevolle bijdrage geleverd aan het tot stand komen en het opstarten ervan.

De heer Dekhuijzen werd opgevolgd door de heer H.A. Kruizinga, huisarts te Heerenveen.

E.J. Uitentuis, secretaris.

SAMENSTELLING BESTUUR EN TEAM

Ultimo 1988 bestond het bestuur uit

de heer R.J. Ritsma	voorzitter	Haren
de heer E.J. Uitentuis	secretaris	Sneek
de heer G.W. Grondsma	penningmeester	Beetsterzwaag
de heer H.J. Bijl	lid	Grouw
mevrouw J.L.D. Simoons-de Boer	lid	Sneek
de heer H.A. Kruizinga	lid	Heerenveen
de heer M. Taselaar	lid	Leeuwarden
mevrouw A.J. Zijlstra-Oldenburg	lid	Drachten
de heer H.P. Wit	lid	Groningen

ultimo 1988 bestond het team uit

mevrouw A. Bloemhof-Eringa	40%	audiologieassistente
mevrouw L. Groenman-Sijtsema	67.5%	logopediste
mevrouw U. Hut-Gal	15%	interieurverzorgster
mevrouw A. de Jong	60%	directiesecretaresse
heer P. Kraft	100%	audioloog-directeur
mevrouw M. Kunzli-van der Kolk	20%	psycholoog
mevrouw T. van der Meer-van der Kamp	40%	invallend maatsch. werkster
mevrouw A. Visser-Stedehouder	38%	correspondente
mevrouw T.B. Volkers	40%	maatschappelijk werkster

VERSLAG VAN DE DIRECTEUR

1988 was een goed jaar voor het Audiologisch Centrum. De terugloop in patiëntenstroom kwam medio 1987 tot stilstand, het aantal verwijzingen nam weer toe en ultimo 1988 konden wij weer het gebruikelijke aantal patiënten van ruim 700 noteren. Een verklaring voor deze dip in het aantal aanmeldingen konden we niet vinden.

Interessant is de toename van het aantal volwassen patiënten. Een belangrijk deel van de volwassenen wordt aangemeld met de vraag een zo goed mogelijke hoor-revalidatie te realiseren. Daarbij wordt natuurlijk aandacht gevraagd voor de keuze van een of twee hoortoestellen maar niet in de laatste plaats speelt de maatschappelijke situatie een rol bij de vraagstelling. Dat bij de revalidatie van slechthorende volwassenen steeds vaker een beroep gedaan wordt op de adviserende en begeleidende zorg van het Audiologisch Centrum is een verheugende ontwikkeling.

In januari van het verslagjaar hadden wij de Friese kinderartsen uitgenodigd voor een avond op het Audiologisch Centrum. De psycholoog mevrouw M. Kunzli en de logopediste mevrouw L. Groenman gaven een overzicht van zaken die de taalontwikkeling van jonge kinderen betreffen, de mogelijkheden van therapie en de rol die het Audiologisch Centrum daarin kan spelen.

In april '88 nam de audioloog deel aan het "8th International Symposium on Hearing" in Paterswolde. Een buitenkansje om zo onder handbereik een kijkje te kunnen nemen in wat de "kraamkamer" van de audiologie genoemd zou kunnen worden.

In juni nam de audioloog deel aan het "International Congress of Audiology" in Jeruzalem. Een bijzondere ervaring, niet alleen vanwege het land maar zeker vanwege de contacten die gelegd konden worden en het overzicht over de huidige stand van zaken in de klinische audiologie.

Eind 1988 ontvingen wij op het AC weer vrijwel alle Friese kno-artsen. De audioloog gaf die avond een overzicht van interessante kwesties die in de hier-boven genoemde audiologische congressen aan de orde waren geweest.

Een zaak die in 1988 sterk de aandacht heeft getrokken is het meningsverschil tussen de ziekenfondsen en de FIDA, de federatie van detaillisten en importeurs/fabrikanten van audiologische apparatuur over

de prijs van hoortoestellen. Begonnen met een onenigheid tussen een aantal hoortoestel-winkeliers en het Rotterdamse ziekenfonds, escaleerde het conflict al snel en leidde tot een kort geding waarbij de partijen de verplichting kregen opgelegd binnen 5 maanden tot nader overleg te komen. Eind 1988 was die termijn verstreken, maar waren de partijen niet tot elkaar gekomen. De grimmige sfeer die is gaan heersen tussen de beide partijen vervult vrijwel alle belanghebbenden waaronder de Audiologische Centra, met grote zorg.

Tot slot van dit verslag van de directeur mag niet ongenoemd blijven de immer plezierige en vruchtbare samenwerking die er bestaat tussen het AC, de school voor slechthorende kinderen en kinderen met spreekmoeilijkheden "de Skelp" te Drachten, en het Instituut voor Doven "H.D. Gyt" in Haren.

Met de heer Joustra en mevrouw M. van der Starre, respectievelijk directeur en logopediste van de Skelp, en met de heer W. Toonstra en mevrouw J. Schlecht, respectievelijk directeur van de kernafdeling van het Koninklijk Instituut voor doven H.D. Guyot en maatschappelijk werkster van ditzelfde instituut hebben wij een driemaandelijks overleg dat door alle betrokkenen als zeer constructief wordt ervaren.

P.T. Kraft, directeur

VERSLAG VAN DE PSYCHOLOOG

In het kalenderjaar 1988 hebben er door ziekte van de psycholoog beduidend minder psychologische onderzoeken plaatsgevonden dan in de voorafgaande jaren. Het waren er 60 in plaats van de ruim 80. Dat er naar aanleiding van ieder onderzoek een gesprek met de ouders plaats vindt op een andere datum heeft er eveneens toe geleid - zoals verwacht werd - dat er minder onderzoeken in de beschikbare tijd konden plaatsvinden.

Slechthorende kinderen

Achtendertig slechthorende kinderen werden psychologisch onderzocht, variërend in leeftijd van ruim een tot zestien jaar.

Bij de jongste kinderen is de vraag naar het ontwikkelings niveau van belang, vooral met het oog op de taalontwikkeling, die immers door slechthorendheid bedreigd kan worden. Zodra bij een kind slechthorendheid vermoed of geconstateerd wordt neemt dat kind deel aan een serie onderzoeken, waarvan het psychologisch onderzoek er een is. De bedoeling daarvan is de taalontwikkeling te plaatsen tegen de achtergrond van de algemene mentale ontwikkeling, zodat men zich een oordeel kan vormen over de mate waarin de taalontwikkeling naar wens verloopt. Bij heel jonge kinderen is de kans van een minder betrouwbaar en/of minder valide onderzoek groter dan bij kinderen vanaf het begin van de lagere schoolleeftijd, reden waarom bij jonge kinderen de intelligentie-onderzoeken worden herhaald. Naarmate de kinderen ouder worden, wordt de nadruk bij de onderzoeken steeds meer gelegd op de taal-ontwikkeling. Als de taalontwikkeling dreigt te gaan stagneren is dat reden om bijzondere maatregelen te overwegen, zoals logopedische therapie of onderwijs voor slechthorende kinderen. Een onvoldoende taalontwikkeling is een regelrechte bedreiging van een voorspoedige schoolloopbaan. De tijdstippen waarop bij voorkeur de onderzoeken plaatsvinden zijn dan ook:

- bij de ontdekking van slechthorendheid
- tegen de derde verjaardag (de toelatingsleeftijd voor speciaal onderwijs)
- voorafgaand aan het leren lezen (derde groep basisschool)
- als het proces van aanvankelijk lezen achter de rug moet zijn
- aan het eind van de basisschool (i.v.m. schooladvies)

In deze tijd van bezuinigingen in het speciaal onderwijs staat ook onze advisering onder druk: de school waar de slechthorende kinderen in Friesland op aangewezen zijn heeft een wachtlijst, hetgeen betekent dat wij een z.g. "Skelp-advies" eerder zullen moeten overwegen. Met "eerder"

wordt zowel "op jongere leeftijd", als "bij minder ernstige problemen" bedoeld. Ernstig slechthorende kinderen zullen echt met hun derde jaar moeten kunnen schoolgaan en voor minder ernstige problemen zullen we ons niet meer de "luxe" kunnen veroorloven het kind het voordeel van de twijfel te geven door voorlopig regulier basisonderwijs te adviseren. In het verleden kon een kind in principe op elk moment in het schooljaar geplaatst worden, nu kan er tusssen moment van toelating en moment van plaatsing een heel schooljaar verlopen.

Adviezen die op basis van de onderzoeksresultaten gegeven kunnen worden zijn

- ambulante begeleiding (amb.b.) vanuit het speciaal onderwijs. Een leerkracht uit het slechthorenden-onderwijs geeft didactische adviezen aan een reguliere school.
- speciaal onderwijs voor slechthorenden. (sh.ondw)
- voortgezet onderwijs. (v.o.). Aan het eind van de basis school geeft het A.C. adviezen met betrekking tot voortgezet onderwijs.
- regulier onderwijs, (r.o.) eventueel met begeleiding vanuit het Audiologisch Centrum

In tabelvorm uitgedrukt werden deze adviezen als volgt gegeven

leeftijd	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	>12
sh	2	1	5	1	0	6	2	4	3	1	7	4	2
amb.b.	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
sh.ondw	1	1	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
v.o.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4	2	-
r.o.	1	-	-	1	-	5	2	2	2	1	-	-	-

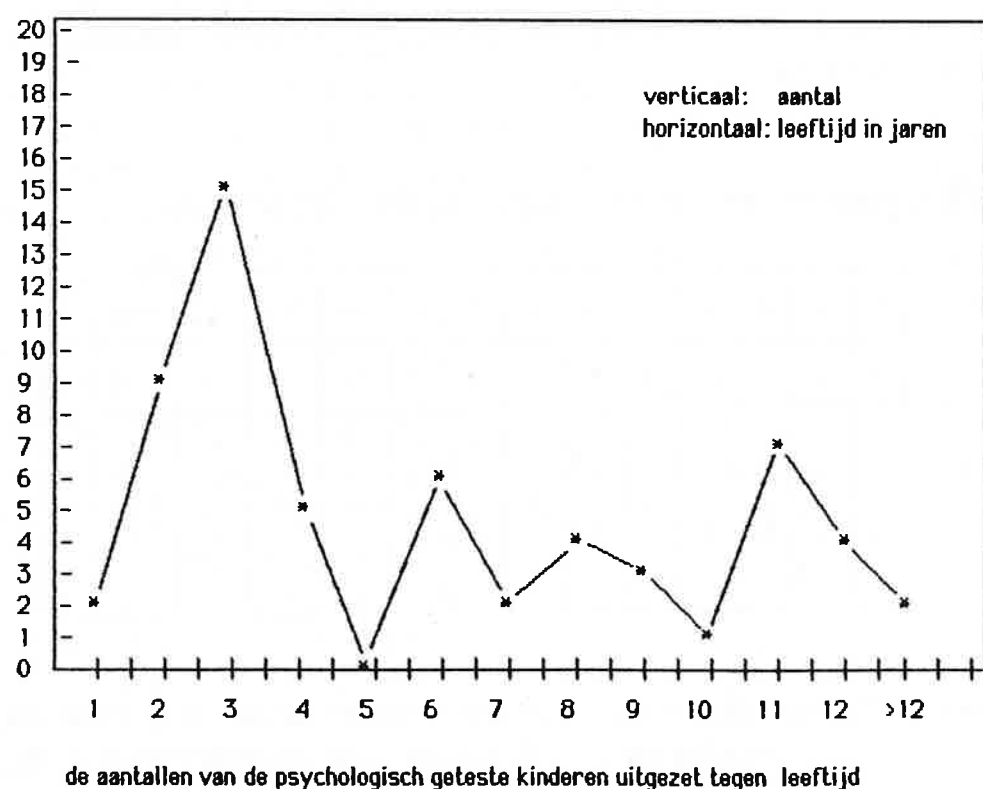
Uit de tabel blijkt dat de meeste kinderen werden onderzocht rond de leeftijd van drie, zes, acht/negen en elf/twaalf jaar, overeenkomstig het voorgenomen beleid.

Normaalthorende kinderen

Slechthorendheid is een van de oorzaken van een niet optimaal verlopende spraak- en taalontwikkeling; omgekeerd zal bij een niet naar wens verlopende spraak- en taalontwikkeling het gehoor onderzocht moeten

worden. Bij een deel van die kinderen blijkt het gehoor normaal te zijn, terwijl de spraak- en taalontwikkeling de leeftijd van het kind overwegende, een duidelijke achterstand vertoont. Van kinderen ouder dan vier jaar wordt als regel contact gelegd met de schoolbegeleidingsdienst. Voorzover die kinderen niet in de schoolgaande leeftijd zijn worden zij soms ook psychologisch onderzocht. Van de twee en twintig psychologisch onderzochte kinderen die normaal-horend bleken te zijn, waren verreweg de meesten twee of drie jaar oud. Dit is de leeftijd waarop men zich zorgen kan gaan maken over de taalontwikkeling. Onvoldoende aandacht en/of mentale retardatie waren volgens deze onderzoeken de meest voorkomende oorzaken. In enkele gevallen werd aan een stoornis in de spraak- en taalontwikkeling zelf gedacht.

mevrouw M. Kuenzli-van der Kolk.

VERSLAG VAN DE LOGOPEDISTE

Ongeveer de helft van de werkzaamheden van de logopediste van het Audiologisch Centrum bestaat uit het verrichten van gehooronderzoek bij kinderen, voornamelijk in de leeftijd van een tot vijf jaar.

de allerjongsten

Een groot gedeelte van de onderzochte kinderen hebben een leeftijd van ongeveer een jaar. Zij komen veelal op grond van een verwijzing van een keel- neus- en oorarts, (of ook wel kinderarts) omdat op het consultatiebureau onvoldoende reactie op geluid is geconstateerd en op grond van het trommelvliesbeeld geen oorzaak daarvoor aangewezen kan worden. De taak van de logopediste is hier vooral een bijdrage te leveren aan het uitsluiten van een eventueel gehoorsverlies, dan wel het vaststellen van de mate en de aard van een kennelijk gehoorsverlies.

iets ouder

Een andere categorie wordt gevormd door kinderen bij wie een gehoorsverlies reeds wordt verondersteld op basis van bij de k.n.o.-arts geconstateerde middenoorproblematiek. Als deze kinderen de leeftijd van twee jaar naderen wordt ook de spraak- en taalontwikkeling betrokken bij een eventueel advies aan de verwijzend arts.

vanaf drie jaar

Daarnaast worden er kinderen aangemeld, vaak in de leeftijd van ongeveer drie jaar, met een vraag om aandacht, die in de eerste plaats verband houdt met een vermoede spraak- en/of taal achterstand. Bij deze kinderen wordt allereerst een gehooronderzoek gedaan, gevolgd door een logopedisch onderzoek naar taalbegrip, zinsbouw en articulatie, voorzover dat zinvol lijkt bij de eerste ontmoeting. Indien logopedische therapie gewenst is, wordt in deze zin geadviseerd aan de verwijzend arts. Als wel een klaarblijkelijke spraak- en/of taalachterstand wordt geconstateerd zonder dat er uitzicht is op verbetering daarvan door middel van logopedische therapie, dan wordt met de ouders de mogelijkheid besproken om de visie van de kinderpsycholoog te vragen. Overigens zijn wij in dit beleid zeer terughoudend wanneer het kinderen betreft in de leeftijd vanaf vier jaar, die een normaal gehoor blijken te hebben. Voor hen immers is er de schoolbegeleidingsdienst, die (met toestemming van de ouders) door het A.C. op de hoogte kan worden gesteld van de bevindingen bij het logopedisch onderzoek.

perceptief slechthorende kinderen.....

Een logopedisch onderzoek wordt in principe gedaan bij elk perceptief slechthorend kind. Dit om het al of niet nemen van maatregelen betreffende de spraakontwikkeling, te kunnen onderbouwen. Uitgebreide logopedische onderzoeken beslaan ongeveer een kwart van de werkzaamheden van de logopediste.

logopedische therapie op het A.C.....

Naast de bovengenoemde werkzaamheden komen enkele dove en ernstig slechthorende kinderen wekelijks bij het A.C. voor zogenaamde communicatietraining. Tijdens deze therapieën worden met de kinderen oefeningen gedaan om hun communicatiemogelijkheden te verbeteren en wordt aan de ouders advies en voorlichting gegeven.

de Skelp.....

de logopediste bezoekt in de hoedanigheid van akoepediste eens per twee weken de school voor kinderen met hoor- spraak- en taalmoeilijkheden "de Skelp" in Drachten voor het verrichten van gehoorcontroles bij leerlingen van deze school. De resultaten daarvan worden besproken met de audioloog alvorens school en/of ouders bericht krijgen over de bevindingen.

mevrouw L. Groenman-Sijtsma, logopediste

VERSLAG VAN DE MAATSCHAPPELIJK WERKSTER

De taak van het maatschappelijk werk op een Audiologisch Centrum kent een aantal facetten. In de periode kort na de constatering van slechthorendheid maken de ouders een periode door van verwarring, ontkenning en verdriet. De maatschappelijk werker kan een rol spelen bij de verwerking en acceptatie van deze handicap bij hun overigens oergezonde kind. Ook rijzen er in deze tijd bij de ouders vragen over de toekomst (nabij of veraf) van het kind en het gezin. De maatschappelijk werker speelt bij dit alles een belangrijke rol bij het vinden van een nieuwe orientatie en harmonie. In een latere fase zal de maatschappelijk werker meer een adviserende rol krijgen waar het school en maatschappij betreft. Slechthorende kinderen in de puberteit, zeker als zij hoortoestellen dragen, hebben een geheel eigen psycho-sociale problematiek. In de jaren die vooraf gingen zal de maatschappelijk werker er naar gestreefd hebben om tot een zodanige relatie met deze jonge mensen te komen, dat zij zich vrij genoeg voelen om zelfstandig bij de maatschappelijk werker aan te kloppen met vragen over hun slechthorendheid en de maatschappelijke context. Slechthorende volwassenen in de kracht van hun leven hebben naast problemen met toenemend isolement veelal vragen over arbeidsgeschiktheid of technische voorzieningen om arbeidsgeschiktheid in stand te houden. Bij slechthorende bejaarden staat de vereenzaming, die gewoonlijk samengaat met slechthorendheid, meestal voorop.

Uit het voorgaande mag blijken dat de maatschappelijk werker ook sterk betrokken is bij de diagnostische en begeleidende activiteiten op het Centrum. □

HOORTOESTELLEN

In 1988 zijn er **233** hoortoestellen voorgeschreven aan **164** patienten
(in 1987 waren dat 214 toestellen aan 146 patienten)

Bij de nuvolgende getallen staat het overeenkomstige getal uit 1987
tussen haakjes.

Onderverdeling naar type toestel

Oorhanger	175	(150)
IHO	50	(58)
kast	8	(6)
totaal	233	(214)

onderverdeling naar kleur (oorhangers)

beige	96	(94)
bruin	58	(51)
grijs	21	(5)
totaal	175	(150)

aan 71 (68) mensen werd een stereo voorziening voorgeschreven.

De verdeling over de voorgeschreven merken was als volgt:

OTICON.....	69	(31)
WIDEX.....	63	(64)
STARKEY.....	43	(43)
PHILIPS.....	25	(19)
PHONAK.....	12	(5)
SIEMENS.....	10	(18)
DANAVOX.....	4	(7)
VIENNATONE.....	4	(20)
BERNAFON.....	3	(5)
TOTAAL.....	233	(214)

OVERZICHT JAARKAARTEN

overzicht jaarkarten 1988 (tussen haakjes de cijfers over 1987)

<u>patienten:</u>	<u>ziekenfonds</u>	<u>particulier</u>	<u>totaal</u>
0 tot 5 jaar	190 (175)	72 (74)	262= 35% (249=38%)
5 tot 16 jaar	114 (109)	60 (33)	174= 23% (142=22%)
16 jaar en ouder	226 (204)	85 (59)	311= 42% (263=40%)
totaal	530 (488)	217 (166)	747= 100% (654=100%)

OVERZICHT DIVERSE VERRICHTINGEN

Observatie-audiometrie (pedo-audiometrie)	334
kinderaudiometrie (blokkentest)	281
audiogram	620
spraakaudiogram	546
bekesy-audiogram	30
Brainstem-audiometrie	34
tympanometrie	590
stijgbeugelreflexen	91
hoortoestelaanpassing	164
logopedisch onderzoek	116
communicatie-training jonge kinderen	138
psychologisch onderzoek	61
huisbezoek maatschappelijk werkster	19
schoolbezoek maatschappelijk werkster	25
bureau-contact maatschappelijk werkster	9
schoolbezoek audioloog	5
huisbezoek audioloog	12

JAARREKENING

balans per
=====

<u>Activa</u>	<u>31-12-1988</u>	<u>31-12-1987</u>
	<u>F1</u>	<u>F1</u>
VASTE ACTIVA		
<u>Materiele vaste activa</u>		
verbouwing	36.069	39.014
instrumentarium	18.962	24.262
meubilair en stoffering	18.860	27.869
	<u>73.891</u>	<u>91.145</u>
	-----	-----
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>vorderingen</u>		
ziekenfondsen	83.704	108.347
particulieren	51.987	46.363
overige vorderingen en vooruit betaald	31.318	20.166
	<u>167.009</u>	<u>174.876</u>
	-----	-----
<u>Liquide middelen</u>	<u>1.132</u>	<u>1.649</u>
	-----	-----
	<u>242.032</u>	<u>267.670</u>
	=====	=====

31 dec 1988
=====

<u>Passiva</u>	<u>31-12-1988</u>	<u>31-12-1987</u>
	<u>F1</u>	<u>F1</u>
EGALISATIEREKENING		
PERSONEELSKOSTEN	25.000	8.160
	-----	-----
LANGLOPENDE SCHULDEN	<u>82.500</u>	<u>110.000</u>
	-----	-----
KORTLOPENDE SCHULDEN		
friesland bank in rek.courant	91.193	73.378
aflossing 1989 langlopende lening	27.500	27.500
belastingen en sociale premies	4.362	12.947
overige schulden	47.206	47.276
	<u>170.261</u>	<u>161.101</u>
	-----	-----
NADELIG SALDO T/M 1988	<u>35.729</u>	<u>11.591</u>
	-----	-----
	<u>242.032</u>	<u>267.670</u>
	=====	=====

EXPLOITATIE REKENING OVER 1988

	1988 f	1987 f
OPBRENGSTEN		
inzake audiologische behandeling van :		
- ziekenfondspatienten	307.502	276.953
- particuliere patienten	122.720	98.430
totaal tegen vastgesteld tarief	430.222	375.383
Bij: verrekening overschotten in tarief	22.717	30.604
	452.939	405.987
logopedische behandelingen	4.342	5.019
screening	720	1.240
werkzaamheden t.b.v. schisisteam	-	2.940
adviezen aan derden	30.459	26.252
diversen	133	1.646
Totaal opbrengsten	488.593	443.084
EXPLOITATIEKOSTEN		
personeelskosten	325.001	302.961
huisvestingskosten	57.823	65.678
inventariskosten	12.295	16.636
algemene kosten	47.644	56.097
intrest	16.896	17.556
afschrijving materiele vaste activa	30.355	32.010
totaal exploitatiekosten	490.014	490.938
EXPLOITATIESALDO	/. 1.421	/. 47.854

TOELICHTING

ALGEMEEN

Voorzover niet anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen voor de nominale waarden

BALANS

Materiele vaste activa

Deze worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde verminderd met afschrijvingen volgens een vast percentage per jaar van die waarde.

De specificatie en het verloop van deze balanspost is als volgt:

	Aanschaf- fings waarde	Afschrij- fing t/m 1987	Afschrij- ving 1988	Boekwaarde per 31-12-1988
	f	f	f	f
-verbouwing	68.451	29.437	2.945	36.069
-instrumentarium	197.453	161.191	17.300	18.962
-meubilair en stoffering	101.066	72.095	10.111	18.860
tezamen	366.970	262.723	30.356	73.891
	=====	=====	=====	=====
			1988	1987
			f	f
Boekwaarde per 31 december			91.145	124.265
bij: aanschaffingen			13.102	4.033
af: -afschrijvingen			30.356	30.033
-desinvesteringen			-	7.120
boekwaarde per 31 december			73.891	91.145
			=====	=====

Vorderingen

deze zijn opgenomen onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen

	31-12-88	31-12-87
	f	f
<u>langlopende schulden</u> (exclusief aflossing in 1989)	82.500	110.000
	=====	=====

Op de lening dient jaarlijks f 27.500 te worden afgelost, voor het laatst in 1992. De rentevoet bedraagt 9 3/4 % per jaar.

Zowel voor de lening als voor het krediet in rekening-courant zijn geen zekerheden gesteld

EXPLOITATIEREKENING

Personeelskosten

De hierin begrepen salarissen en sociale lasten van eigen personeelsleden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	1988	1987
	f	f
salarissen	232.716	219.345
sociale lasten en pensioenpremie	67.547	64.020
	300.263	283.365
	=====	=====

ACCOUNTANTSVERKLARING

Wij hebben de jaarrekening 1988 van de Stichting "Audiologisch Centrum Friesland" te Leeuwarden gecontroleerd.

Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel, dat deze jaarrekening, bestaande uit in dit jaarverslag opgenomen balans, exploitatierekening en en toelichting, een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 1988 en van het resultaat over het boekjaar 1988

Leeuwarden, 21 juni 1989

MORET & LIMPERG

MEMORANDUM

openingstijden van het Audiologisch Centrum

- o patientenzorg is op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag.
- o telefonisch bereikbaar onder nr 058-152100
op maandag t/m donderdag van 08.30 uur tot 12.30 uur
- o het telefoonnummer van de maatschappelijk werkster is
058- 152106
- o afspraken kunnen telefonisch gemaakt worden van 08.30 uur
tot 09.30 uur, maar niet op vrijdag.

mederwerkers van het Audiologisch Centrum zijn

mevrouw A. Bloemhof-Eringa	audiologie-assistente
mevrouw L. Groenman-Sijtsma	logopediste
mevrouw A. de Jong	directiesecretaresse
de heer P. Kraft	audioloog-directeur
mevrouw M. Kunzli-van der Kolk	psycholoog
mevrouw Th. van der Meer-van der Kamp	invallend maatschappelijk werkster
mevrouw A. Visser-Stedehouder	correspondente
mevrouw T.B. Volkers	maatschappelijk werkster